

Brussel de schuld geven

René Smits

Monday 14 April 2014, 11:27

update: Monday 14 April 2014, 11:47

René Smits

Het is een favoriete bezigheid van nationale politici en een effectieve demagogische truc: Brussel de schuld van iets geven. Als er iets misgaat, of als men voor een moeilijke keuze staat: geef de schuld aan Brussel.

Meer over dit onderwerp

[Read this article in English: Blaming Brussels](#)

[René Smits](#)

Het is de schuld van die ‘ongekozen bureaucraten’: zij beslissen hoeveel een nationale overheid kan besteden en hoe producten op de markt komen.

Kwalen van Europa

Mensen die dit beweren, gaan eraan voorbij dat de verantwoordelijken op alle overheidsniveaus, ook op Europees niveau, hun taak toevertrouwd hebben gekregen door verkiezingen of door een aan parlementaire goedkeuring onderworpen benoeming. Dit geldt

ook voor de mannen en vrouwen die ‘Brussel’ belichamen. Of ze nu in de Europese Commissie zitten (en dus zijn benoemd met instemming van de hoogste gezagsdragers van de lidstaten en de vertegenwoordigers van de Europese burgers, en verantwoording afleggen aan deze laatste, verzameld in het Europese Parlement) of in de Raad van (nationale) ministers (en dus aan de nationale parlementen verantwoording afleggen).

Helaas uiten niet alleen overtuigde nationalist en extreme eurosceptici dergelijke beweringen, maar ook redelijke leden van nationale regeringen. De Nederlandse minister-president is één van hen. Onlangs, in [een toespraak in Berlijn](#), was Mark Rutte weer op dreef. Hij gaf Brussel de schuld van allerlei kwalen van Europa, terwijl hij daar zelf nota bene aan het roer staat. Uiteraard samen met de andere regeringsleiders, die immers het laatste woord hebben in EU-besluitvorming. Mijn collega- hoogleraar Europees recht uit Leiden, Tom Eijsbouts, [bekritiseerde](#) Rutte’s benadering eerder deze week terecht.

Beslissingen

De impuls om het aan Brussel te wijten is hol. De kiezers zullen dit uiteindelijk eens doorzien. Regels waarover we het op EU-niveau eens worden, zijn het voorwerp geweest van een lange voorbereiding, met inbegrip van consultatie van het publiek en van belanghebbenden (toegegeven, dé gelegenheid voor veel lobbyen door machtige zakenbelangen). Regels worden aangenomen in een proces dat niet minder democratisch is dan de aanneming van een nationale wet op de ziektekostenverzekering, een regionaal besluit over de aanleg van een weg, of een gemeentelijk besluit over de verkoop van grond aan projectontwikkelaars. Vaak gaat het om ondoorzichtige beslissingen die burgers moeilijk kunnen doorgronden. Maar deze beslissingen worden ook democratisch genomen op Europees niveau, net zoals op andere bestuursniveaus.

Er worden zeer ingrijpende beslissingen op Europees niveau genomen: over de toetreding van nieuwe lidstaten, waardoor hun onderdanen toegang krijgen tot banen in heel Europa, over de invoering van de eenheidsmunt, over de organisatie van het toezicht op banken, over de kosten van het gebruik van mobiele apparaten in Europa of over de reikwijdte van de bescherming van persoonsgegevens. Bij zulke beslissingen komen veel belangen kijken. Zij vereisen een hoge mate aan technische deskundigheid.

Vertrouwen

Het steeds weer beschuldigen van het Europese politieke proces draagt niet bij aan het herstel van de band tussen burgers en politici. Ook is het niet geloofwaardig als diezelfde beslissers het eerst eens worden over het beleid in Brussel en zich daarna overgeven aan simpel met het vingertje wijzen naar de besluitvorming op EU-niveau, die de meeste mensen toch al als een abstract fenomeen zien.

Om vertrouwen te herstellen, in de politiek, in het Europese project, of in een goed functionerende samenleving, moeten we reflecteren op de tekortkomingen van onze systemen en werken aan het herstel ervan. Mensen maken nu eenmaal fouten, en samenlevingen ook. Een openlijk erkennen van fouten en, waar mogelijk, herstel ervan werkt; met de beschuldigende vinger wijzen werkt niet. Burgers hebben ook belang bij onpartijdige en feitelijke verslaggeving over maatschappelijke kwesties, bij voorkeur vanuit een perspectief op wat ons bindt, als mensen in deze hoek van de wereld.

En we hebben een verhaal nodig dat ons verbindt: waarom hebben we ‘Europa’, of de nationale staten. Brussel de schuld geven is niet behulpzaam. En is premiers onwaardig.